

กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู)
อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน*

THE PROCESS OF THE BUDDHIST HARMONY CREATION IN
BAN CHETAWAN (NONGMOO), MUAENG DISTRICT,
LAMPHUN PROVINCE

จินดาวรรณ กาญจนพานุพันธ์

Jindawan Kanjanapanupan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chingmai Campus, Thailand

E-Mail: dawan3912@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการขาดความสามัคคีของหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) 2) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) 3) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาที่ก่อให้เกิดความไม่สามัคคีของหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) คือ การขาดผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ ขาดหลักการและการกำหนดเป้าหมายของหมู่บ้าน ขาดแผนงานและโครงการ ขาดทีมงาน และขาดการประเมินผล การปฏิบัติงานที่เป็นระบบ และมีปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่สามัคคี เช่น ชาวบ้านไม่มีการเสียสละการทำงานเป็นส่วนรวม, ไม่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และไม่มีความเกรงใจผู้อื่น เป็นต้น

2. กระบวนการสร้างความสามัคคี พบว่า ผู้ใหญ่บ้านได้รับการเลือกจากชาวบ้านทั้งหมู่บ้าน จึงทำให้ชาวบ้านได้ผู้นำที่ดี มีความรู้ มีคุณธรรม และมีความสามารถ ผู้ใหญ่บ้านได้กำหนดหลักการและเป้าหมายของหมู่บ้าน มีการจัดทำแผนงานและโครงการของหมู่บ้าน มีการจัดสร้างทีมงาน เป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ และ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ จึงทำให้ชาวบ้านมีความสามัคคีกัน ช่วยกันทำงานเป็นหมู่เป็นคณะ แม้ว่าจะงานจะยาก ก็ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหาาร่วมกัน และยังสามารถนำหลักธรรมมาเสริมสร้างความ

* Received 1 August 2019; Revised 13 September 2019; Accepted 18 September 2019

สามัคคีให้เกิดแก่ชุมชน เช่น หลักสาราณียธรรม หลักสังคหวัตถุ และหลักอภิธานิยธรรม เป็นต้น

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) พบว่า 1) ต้องมีผู้นำที่ดี 2) มีหลักการที่ 3) มีแผนงานที่ 4) มีทีมงานที่ดี และ 5) มีการประเมินผลที่ดี

คำสำคัญ: กระบวนการ, ความสามัคคี, เชิงพุทธ, หมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู)

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the problems and factors of the lack of unity at Ban Chetawan (Nong Moo), 2) to study the process of creating harmony of Ban Chetawan (Nong Moo) and, 3) to analyze and synthesize the process of harmonious creation in Buddhism of Ban Chetawan (Nong Moo). This is documentary research and qualitative research.

The results of the research provided that:

1. The problems of the lack of unity at Ban Chetawan (Nong Moo) were a lack of visionary leadership, the lack of principles and no aims for the village, the lack of planning and no projects, no teamwork and evaluation of systematic reviews. The main factors that cause non-harmony in the village were nobody dedicates oneself to social activities, no humility to each other and no consideration for others.

2. The process of creating harmony was the village leader should be elected by the members of the village, therefore have a good leadership skill with knowledge, virtue, and ability as a set plan. Moreover, be on the plan of the village such as having projects, set up teamwork, and having the systematic evaluation. Consequently, the members of the village would have harmony and support each other in a team as the Buddhist Principle of Harmonious living; for example, Saraniyadhamma, Sangahavatthudhamm, and Aparihaniya dhamma.

3. The analysis and synthesis of the process of harmonious creation in Buddhism of Ban Chetawan (Nong Moo) should have 1) a good leader 2) ideology 3) objective plan 4) good teamwork 5) evaluation of systematic reviews

Keywords: Process, Harmony, Buddhist Ways, Ban Chetawan (Nongmoo)

บทนำ

อดีตสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการดำรงอยู่ ด้วยการพึ่งพาอาศัยกัน มีอะไรช่วยเหลือกัน มีความเอื้ออาทร รักกันเหมือนพี่น้อง มีการไปมาหาสู่ เยี่ยมเยียน ปรีกษาหารือกัน มนุษย์เราไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่คนเดียวได้ จึงต้องอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน เพราะมนุษย์โดยธรรมชาติแล้วนั้น ถือได้ว่าเป็นสัตว์สังคม (Social animal) คือ จะต้องมีชีวิตอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่น ๆ ติดต่อกันสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน พึ่งพาอาศัยกัน ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างอิสระตามลำพังแต่ผู้เดียวได้ (ธรรมานุญ เฟื่องทอง, 2549) คนสมัยก่อนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่มีเรื่องให้ทะเลาะเบาะแว้ง มีแต่เมตตารักใคร่สงสารกัน ช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน ถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่สังคมไทยปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน จะเห็นได้จากรุ่นปู่ ย่า ตา ยาย มีความสนิทสนมกลมเกลียวกันทำอะไรก็รวมกลุ่มกันทำ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นพวกเดียวกัน มีความปรองดองกัน มีความสามัคคีกัน หรือ “สังขสามัคคี” อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะเชื่อในศรัทธาในคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่ว่า (สาราณียธรรม 6) คือข้อ ที่หนึ่ง คือ การตั้งอยู่ในเมตตาทายกรรม ข้อที่สอง คือ ตั้งอยู่ในเมตตาวจีกรรม ข้อที่สามคือ ตั้งอยู่ในเมตตาโมกกรรม ข้อที่สี่ คือ ตั้งอยู่สาธารณโภคี เมื่อได้ของสิ่งใดมาโดยชอบธรรมก็รู้จักแบ่งปัน ข้อที่ห้า คือ ตั้งอยู่ในศีลสามัญญตา คือ ความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย และข้อที่หก คือ ตั้งอยู่ในทักขิสามัญญตา มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการที่สำคัญ ที่จะนำไปสู่การจัดการปัญหาทั้งหลายทั้งปวง หลักธรรมทั้งหลายนี้เป็นสาราณียธรรมที่ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ ทำให้เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์ เพื่อความไม่วิวาท เพื่อความสามัคคี และเพื่อความปรองดองอันหนึ่งอันเดียวกัน (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

รัฐบาลไทยได้ส่งเสริมกระบวนการสร้างความสามัคคี และให้ชุมชนหรือหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง โดยมอบหมายให้เทศบาลดำเนินโครงการพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน ด้วยการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนในระดับรากหญ้า เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) เทศบาลตำบลอุโมงค์โดยการนำของนายกเทศมนตรี จึงได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล และเล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ให้กับหมู่บ้านทั้ง 11 หมู่บ้าน ของตำบลอุโมงค์ ได้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง ในหมู่บ้านทั้ง 11 หมู่บ้านนั้น ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่สังเกต พบว่า หมู่ที่ 7 บ้านเขตวัน มีจำนวนประชากร 659 คน ครัวเรือน มีชาย 741 คน มีผู้หญิง 904 คน รวมทั้งหมด 1,645 คน (เทศบาลตำบลอุโมงค์ จังหวัดลำพูน, 2561) ภายในหมู่บ้าน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้าน มีวิถีชีวิตตามแบบวิถีชีวิตแบบพอเพียงที่เป็นรูปธรรม เป็นหมู่บ้านที่

สามารถเป็นหมู่บ้านต้นแบบ ในด้านการบริหารจัดการชุมชน โดยคนในชุมชน เป็นหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ทุกครัวเรือน เป็นชุมชนที่มีความสามัคคีกัน มีความรักกันมีการทำงานร่วมกัน เช่น ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันพัฒนา ร่วมกันวางแผนจนมีพลังขับเคลื่อนหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรมทำให้มีเศรษฐกิจดีขึ้น ชาวบ้านอยู่ดีมีความสุขและได้มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น หมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) เป็นหมู่บ้านตัวอย่างในการทำเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลอุโมงค์ ทำทุกครัวเรือน และสม่ำเสมอ พอมี พอกิน พอใช้ สมควรตามอัตภาพ และฐานะของการประกอบอาชีพสุจริต (สัมมาอาชีพะ) ด้วยการขยันหมั่นเพียร อดทนใช้ชีวิตเรียบง่าย โดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น มีรายได้สมดุลกับรายจ่าย รู้จักการใช้จ่ายของตนเอง และครอบครัวอย่างมีเหตุผลเท่าที่จำเป็น ประหยัดรู้จักเก็บออมเงิน และแบ่งปันผู้อื่น คนในชุมชนหมู่บ้านนี้ รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด และรอบคอบ สามารถเลือกใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำกิจกรรมต่างๆ ไม่ให้กระทบสิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ นอกจากนี้คนในชุมชนนี้ มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักสามัคคี รู้จักฝึกกำลังสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัว และชุมชนมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคงและแข็งแรง คนในชุมชนนี้มีจิตใจเข้มแข็ง ฝึกตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน และมีความเพียร ชุมชนหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) ใช้วิธีบริหารเศรษฐกิจพอเพียงในรูปคณะกรรมการ โดยมี นายอุทิศ กันทะอุโมงค์ เป็นประธาน และเป็นแบบอย่างที่ดี ในการดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตแบบพอเพียง เป็นทั้งวิทยากรให้ความรู้ แก่ทุกหมู่บ้านในตำบลอุโมงค์และจังหวัดลำพูน เป็นผู้นำที่เข้มแข็งของชาวบ้านในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) โดยนายอุทิศ กันทะอุโมงค์ เคยกล่าวเสนอไว้ว่า ชุมชนใดมีความประสงค์ที่จะดำเนินตามวิถีชีวิตแบบพอเพียง แบบเศรษฐกิจพอเพียง สามารถมาปรึกษาตนได้ตลอดเวลา และยังบอกอีกว่าทางชุมชนมีกองทุนช่วยสนับสนุน ในการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ขอเพียงว่าชุมชนนั้นมีความสนใจ และลงมือทำอย่างจริงจัง นายอุทิศ กันทะอุโมงค์ เป็นผู้นำที่อุทิศตนเพื่อผู้อื่นอย่างแท้จริง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ชุมชนหมู่บ้านเซตวัน จึงกลายเป็นหมู่บ้านต้นแบบในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ของตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพราะมีผู้นำที่เป็นต้นแบบ และชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มีความรักสามัคคีกันเป็นอย่างดี

จากความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการสร้างความสามัคคีในชุมชน ให้แก่ชุมชนทั่วไปได้ใช้เป็นแบบอย่าง ในการสร้างและพัฒนาชุมชนให้กลายเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มั่นคง และเป็นชุมชนที่อุดมไปด้วย

ความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการขาดความสามัคคีในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) หมู่ที่ 7 ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) หมู่ที่ 7 ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
3. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) หมู่ที่ 7 ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยแบ่งการศึกษาในประเด็นสำคัญเป็น 3 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการขาดความสามัคคีในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) หมู่ที่ 7 ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการสังเกต

ประเด็นที่ 2 ศึกษากระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) หมู่ที่ 7 ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา วิทยานิพนธ์ หนังสือ เอกสารวิชาการ บทความ เว็บไซต์ (Web-site) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นที่ 3 วิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) หมู่ที่ 7 ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยใช้วิธีการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา วิทยานิพนธ์ หนังสือ เอกสารวิชาการ บทความ เว็บไซต์ (Web-site) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ มาจัดหมวดหมู่ข้อมูล พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เชื่อมโยงของข้อมูลแบบองค์รวมตามกรอบแนวคิดทฤษฎี แล้วนำมาเรียบเรียงสรุปเป็นผลการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ บุคคลสำคัญซึ่งเป็นผู้นำและผู้ร่วมงานในการส่งเสริมและสร้างความสามัคคีใน หมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) หมู่ที่ 7 ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยได้แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ 1) ผู้ใหญ่บ้าน 2) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 3) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ 1) กรรมการหมู่บ้าน 2) ประธานแม่บ้าน ประธานชุมชนและประธาน อสม. 3) ประธานกลุ่มอาชีพ / กรรมการกลุ่มอาชีพ 4) ประธานกลุ่มทางสังคม / สมาชิกกลุ่มทางสังคม 5) ประธานกลุ่มกองทุนการเงินชุมชน / กรรมการกลุ่ม / สมาชิกกลุ่ม 6) ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน / อาสาพัฒนาชุมชน 7) ประธานคุ้มบ้าน และ 8) ผู้นำทางศาสนาฝ่ายฆราวาส

3. ประชาชนทั่วไปของ หมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) หมู่ที่ 7 ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และเพื่อการตรวจสอบข้อมูล

4. เจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นตัวแทนหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานหมู่บ้านเข้มแข็ง เนื่องจากเป็นบุคคลสำคัญในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) นักพัฒนาชุมชนผู้ประสานงานตำบล 2) นักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัดลำพูน รับผิดชอบงานเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา จากวิทยานิพนธ์ หนังสือ เอกสาร บทความ เว็บไซต์ (Web-site) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม เพื่อให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ ข้อมูลด้านประชากรได้จากการศึกษาเอกสารที่ทางราชการ จากเทศบาลตำบลอุโมงค์ และจากการสอบถามผู้นำชุมชน ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการผู้วิจัยได้เตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า เป็นคำถามลักษณะปลายเปิด คือ เปิดโอกาสให้ผู้ถูกวิจัย แสดงความคิดเห็นเต็มที่ สามารถเพิ่ม หรือลดในบางประเด็นได้ และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต

การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

ใช้วิธีการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา วิทยานิพนธ์ หนังสือ เอกสารวิชาการ บทความ เว็บไซต์ (Web-site) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์มาจัดหมวดหมู่ข้อมูล พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เชื่อมโยงของข้อมูลแบบองค์รวมตามกรอบแนวคิดทฤษฎี แล้วนำมาเรียบเรียงสรุปเป็นผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการขาดความสามัคคีในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) พบว่า ในอดีตชาวบ้านยังไม่มีความรู้ในเรื่องการทำเศรษฐกิจพอเพียง ยังพึ่งตนเอง

ไม่ได้ ต้องพึ่งพาจากภายนอก มาทำการเกษตร เช่น ไปซื้อปุ๋ยเคมีมาใส่พืชผัก, ไปซื้อยาฆ่าแมลงมาใส่พืชผัก และไปซื้อยาฆ่าหญ้ามาทำลายวัชพืช และมีการแข่งขัน, มีการเปรียบเทียบกัน จิตใจมีแต่ความโลภ ต่างคนต่างอยู่ไม่มีความสามัคคีกันและมีปัญหาที่ก่อให้เกิดการขาดความสามัคคี เช่น ขาดผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ ในสมัยก่อน ๆ ชาวบ้านเขตวัน (หนองหมู) จะเลือกใครเป็นผู้ใหญ่บ้าน จะมีชนบางกลุ่มที่เลือกกันขึ้นมาเอง ไม่ได้เกิดจากการเลือกจากคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่แล้วเวลาเลือกจะเลือกคนที่ฐานะ คือ ต้องมีฐานะดีเข้ามาเป็นผู้ใหญ่บ้านเลือกเอาพรรคพวกของตนเอง จึงทำให้มีปัญหา ผู้ใหญ่บ้านบางคนไม่เสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม มุ่งแต่ทำงานของตนเอง ไม่คิดถึงผลประโยชน์ส่วนรวม ไม่คิดถึงผลกระทบระยะยาว ไม่มีหูตากว้างไกล คือมองไม่เห็นภาพในอนาคต จึงทำให้ ชาวบ้านเขตวัน (หนองหมู) สมัยก่อนขาดผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ไม่มีการกำหนดหลักการและเป้าหมายของหมู่บ้าน ในเมื่อผู้นำไม่มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน คือมองไม่เห็นภาพในอนาคต สมัยก่อนบ้านเมืองยังไม่เจริญ การศึกษาก็ไม่เจริญทางชนบท ก็มีแต่โรงเรียนประถมศึกษา ไม่มีผู้นิยมไปเรียนหนังสือต่อ ขณะนั้นเทศบาลตำบลอุโมงค์ก็ยังมี ไม่มีฟี่เลี้ยง ไม่มีวิทยากรมาถ่ายทอดความรู้ ในการกำหนดหลักการและเป้าหมายของหมู่บ้านในการดำเนินชีวิต ชาวบ้านแต่ละคนก็ดิ้นรนทำมาหากินมีชีวิตธรรมดาแบบเรียบง่าย ไม่มีหลักการอะไรมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ต่างคนต่างอยู่ ทั้งชาวบ้านและผู้นำก็ไม่มีหลักการและเป้าหมายของหมู่บ้าน ขาดแผนงานและโครงการ ทั้งชาวบ้านและผู้นำชุมชนไม่สนใจในการทำแผนแม่บทชุมชนไว้ประจำหมู่บ้าน เพราะสมัยก่อน ๆ ไม่มีฟี่เลี้ยงและวิทยากรมาแนะนำ ประกอบกับเทศบาลตำบลอุโมงค์ ยังไม่มี ชาวบ้านทั้งหลายก็ไม่มีความรู้ในการเขียนแผนงานและโครงการ จึงไม่มีแผนงานและโครงการไว้เป็นหลักฐาน ประจำหมู่บ้าน ขาดทีมงานกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เข้มแข็ง ผู้ใหญ่บ้านสมัยก่อน ๆ ไม่มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจะให้ใครมาเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านก็ไม่มีใครเป็น เพราะค่าตอบแทนไม่มี ผู้ใหญ่บ้านสมัยก่อน มักเอาใจของตัวเองเป็นใหญ่ เข้มงวดเกินไป ไม่เสียสละเวลามาช่วยงานส่วนรวมของหมู่บ้าน ชาวบ้านก็ไม่ศรัทธาในตัวผู้ใหญ่บ้าน พอมีงานส่วนรวม ผู้ใหญ่บ้านขอแรงช่วยงานของหมู่บ้าน เช่น ขอให้ชาวบ้านมาประชุม ชาวบ้านก็ไม่มาประชุม เพราะไม่ชอบ, ไม่ศรัทธาในตัวผู้นำ จึงทำให้ขาดทีมงานไป ขาดการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ สมัยก่อน ๆ ชาวบ้านและผู้นำหมู่บ้านไม่มีการทำแผนแม่บทชุมชน, เทศบาลตำบลอุโมงค์ก็ยังมี, ชาวบ้านและผู้นำมีความรู้ น้อย มีประสบการณ์น้อย ทำงานอะไรผ่านไปแล้วก็ผ่านไป ไม่มีใครตรวจสอบ ว่าผลงานที่ผ่านไปดีหรือไม่ดีอย่างไร ผู้ใหญ่บ้านไม่มีลูกทีมเข้ามาช่วย ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านต่างคนต่างอยู่ ดิ้นรนต่อสู้ทำมาหากินกันไป ไม่สามัคคีกัน ไม่รวมตัวกัน จึงไม่มีการประเมินผล การปฏิบัติงานที่เป็นระบบ และไม่มีทีมงานประเมินผล นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความไม่สามัคคีในหมู่บ้าน ในอดีตของหมู่บ้านเขตวัน (หนองหมู) ตำบลอุโมงค์ จังหวัดลำพูน เช่น มูลเหตุที่ทำให้เกิดความไม่สามัคคีขึ้นนั้น โดยตรงที่สุดก็คือ ตัณหา ความทะยานอยาก ในจิตใจของคนหรือ

กล่าวอีกอย่างหนึ่งได้แก่ “โลภะ โทสะ โมหะ” และมีอคติ 4 ประการด้วย คือ ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และ ภยาคติ นอกจากนี้ยังมีเรื่องผลประโยชน์ เรื่องวินัย เรื่องความเคารพ เรื่องการแบ่งพรรคแบ่งพวก เรื่องชาวบ้านขาดการมีส่วนร่วม เรื่องแก้ปัญหาโดยใช้ความรุนแรง และชาวบ้านบางคนไม่มีคุณธรรม เช่น ไม่มีความอดทน ไม่มีความเสียสละ ไม่มีความเมตตา กรุณาต่อเพื่อนร่วมงาน เป็นคนไม่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นคนไม่รับฟังความคิดเห็นคนอื่นเอาแต่ใจตัวเองเป็นใหญ่ และเป็นคนไม่อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นต้น

2. กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) พบว่า ชาวบ้านเซตวัน (หนองหมู) โดยเปลี่ยนวิธีคัดเลือกผู้ใหญ่บ้านแบบเดิม คือ เลือกคนจากฐานะ มาเป็นเลือกคนจากความสามารถ เลือกคนที่มีความดี มีผู้นำที่ดีมีคุณธรรม มีผู้นำที่เป็นต้นแบบ หมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) ก็เริ่มเข้มแข็งมาโดยลำดับ โดยผู้นำหมู่บ้านได้กำหนดหลักการและเป้าหมายของหมู่บ้าน จัดทำแผนงานและโครงการของหมู่บ้าน จัดสร้างทีมงาน เป็นกลุ่ม ผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้มีผลที่เกิดจากการสร้างความสามัคคีในหมู่บ้าน เช่น ผลที่เกิดในระดับบุคคล ผลที่เกิดในระดับครอบครัว ผลที่เกิดในระดับชุมชนและสังคม ผลที่เกิดในด้านเศรษฐกิจและผลที่เกิดในด้านประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน ชาวบ้านมีความสามัคคีกัน มีความพร้อมเพรียงกันทำงาน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน แม้ว่าจะงานจะยาก แต่ทุกคนช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหาาร่วมกัน ทำให้งานประสบความสำเร็จ ทำให้ผู้ร่วมงานมีความสุข และอยากอยู่ในสังคม เพราะแต่ละคนคิดดี พูดดีต่อกัน หลังจากการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ส่งผลให้ชาวบ้านเกิดคุณธรรมในจิตใจ โดยจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในชุมชน หมู่บ้านเซตวัน ได้แก่ หลักสาราณียธรรม 6 คือ หลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึง เป็นหลักธรรมที่จะเสริมสร้างความรู้สึที่ดีให้เกิดขึ้นต่อกันและกันอยู่เสมอในยามที่ระลึกถึงกัน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีมีน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้น มีหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักในการสร้างมิตร ได้แก่ การรู้จักแบ่งปัน การพูดแต่วาจาที่สุภาพและเป็นประโยชน์ การประพฤติตนเป็นประโยชน์แก่อื่น การประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่คบมิตรเพราะเห็นแก่ประโยชน์ หลักอภิทานยธรรม 7 เป็นหลักธรรมสำหรับฆราวาสทุกหมู่เหล่าในสังคมที่พึงยึดถือปฏิบัติให้ได้ด้วยความเอาใจใส่หากหวังความสมัคสมานสามัคคี เช่น หมั่นประชุมกันเสมอ หมายถึง หมั่นพูดคุยประชุมปรึกษาหารือกันในเรื่องต่างๆ แม้ไม่ใช่ปัญหาที่ควรนำมาประชุมเพื่อเล่าสู่กันฟัง พร้อมเพรียงกันประชุมเล็กประชุมพร้อมเพรียงกัน ทำกิจการ หมายถึง เมื่อมีการประชุมก็ควรมีความพร้อมเพรียงกันประชุมเมื่อถึงเวลาเลิกประชุมก็ควรจะเลิกประชุมพร้อมกันนอกจากนั้นเมื่อมีกิจกรรมก็ควรต้องร่วมกันทำกิจกรรมอย่างพร้อมเพรียงกันไม่เกียจงานกันทำ เป็นต้น

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู)

3.1 วิเคราะห์กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธ พบว่า แนวคิดที่ร่วมสนับสนุนกิจกรรมการสร้างความสามัคคีในหมู่บ้าน เช่น สาราณีธรรม 6 ประการ หลักธรรมสังคหัตถ์ 4 ประการ และหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสามัคคีขึ้น มีแนวคิดการสร้างความสามัคคีแบบประเพณี วัฒนธรรมเช่นมีประเพณีสงกรานต์หรือปีใหม่เมือง มีประเพณีการทานเจตีย์ทราย มีประเพณีการดำหัว มีประเพณีการสืบชะตา มีประเพณีการทานข้าวสลากหรือกินกล้วยสลาก มีประเพณีการเช่นสรวง มีประเพณีการลอยกระทง มีประเพณีปอยหลวงและมีประเพณีสืบสานตำนานตุงที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความสามัคคีในหมู่บ้าน และมีแนวคิดการสร้างความสามัคคีแบบเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 สังเคราะห์กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธใน หมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) สามารถสรุปได้ การจะสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นนั้น ประการแรก ต้องมีผู้นำที่ดีเป็นแบบอย่าง มีความอดทน มีความขยันหมั่นเพียร มีเมตตากรุณา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ความสามารถ ประการที่ 2 มีหลักการที่ดี คือ ยกตัวอย่างชาวบ้านเซตวัน (หนองหมู) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำเนินชีวิต คือ หลักการพึ่งตนเอง มี 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ส่วนเงื่อนไข คือ 1) ความรู้ 2) คุณธรรม ประการที่ 3 มีแผนงานที่ดี คือ ช่วยกันทำ ช่วยกันคิด ช่วยกันวางแผนและช่วยกันทำ ประการที่ 4 มีทีมงานที่ดี คือ มีคณะกรรมการหมู่บ้านที่เข้มแข็ง มีผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้มแข็ง และประการที่ 5 มีการประเมินผลที่ดี คือ ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันตรวจสอบ การประเมินผลที่ดีจะต้องทำเป็นทีมจะประเมินคนเดียวไม่ได้ ต้องใช้หมู่คณะในการช่วยกันสังเกต ใช้การสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูล ให้เห็นถึงข้อดีข้อเสียของโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้น และประที่สำคัญของการประเมิน คือ ได้ทราบข้อบกพร่องของงาน หรือโครงการต่าง ๆ ที่ทำ เพื่อที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการขาดความสามัคคีในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) พบปัญหา ได้แก่ การขาดผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ เกิดจากสาเหตุที่แต่ก่อนคนในหมู่บ้านมีความขัดแย้งกันในด้านของผู้นำ โดยมีนำหมู่บ้านไม่ได้เกิดจากการเลือกของคนส่วนใหญ่ในหมู่บ้าน แต่ผู้นำหมู่บ้านเกิดจากการเลือกของกลุ่มคนบางกลุ่มเท่านั้น และมักเลือกคนจากฐานะ คือ ต้องมีฐานะร่ำรวยเท่านั้น จึงทำให้ได้ผู้นำที่ขาดความสามารถ ไม่มีคุณธรรม ไม่มีจิตอาสา ไม่นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม นึกถึงแต่ประโยชน์ส่วนตน เมื่อได้ผู้นำที่ขาดความสามารถส่งผลให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการกำหนดหลักการและเป้าหมายของการทำงาน

ทำงานไม่รู้จักวางแผน ขาดทีมงานที่จะช่วยเหลือ และขาดการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาวรรุวรรณ ถวิลการ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ” แบบภาวะผู้นำแห่งศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ เพราะผู้นำมีส่วนผลักดันและมีอิทธิพลต่อบรรยากาศในการทำงาน และเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรสามารถที่จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ (ดาวรรุวรรณ ถวิลการ, 2558)

2. กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) ผู้นำของหมู่บ้านเซตวัน เป็นผู้นำที่ดี เป็นผู้นำที่มีทั้งความรู้และคุณธรรม นำหลักธรรมมาใช้สร้างความสามัคคีในชุมชน โดยหลักธรรมที่ผู้วิจัยพบจากศึกษาค้นคว้า การสัมภาษณ์ และการสังเกต ได้แก่ หลักสาราณียธรรม 6 หลักสังคหวัตถุ 4 หลักอภิธานิยธรรม 7 หลักธรรมเหล่านี้เป็นหลักธรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศุทธิ์ ขวัญพุกษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารงานบุคคลในองค์กรธุรกิจ” ผลการค้นคว้าพบว่า คุณประโยชน์ของหลักสาราณียธรรม ว่ามีประโยชน์ดังนี้ 1) สาราณียะ ทำให้เป็นที่ระลึกถึง คิดถึงกัน 2) ปิยาภรณ์ะ ทำให้เป็นที่รัก รักใคร่ 3) ครุภรณ์ะ ทำให้กลมกลืนเข้าหากัน เคารพนับถือกัน 4) สังคหะ ทำให้กลมกลืนเข้าหากัน สงเคราะห์เจือจุนกัน 5) อวิวาทะ ทำให้ไม่ทะเลาะวิวาทขัดแย้งกัน 6) สามัคคี ทำให้กลมเกลียวกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และ 7) เอกภาพ ทำให้หมู่คนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (วิศุทธิ์ ขวัญพุกษ์, 2539) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพร ปัญญากรสกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างสามัคคีในหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า หลักการสร้างสามัคคี ประกอบด้วยหลักการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธ ใช้หลักธรรมในการสร้างความสามัคคี ได้แก่ หลักสาราณียธรรม หลักการสร้างสามัคคี หลักการสร้างสามัคคีตามแนวทางการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียง ใช้หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในครอบครัวและชุมชน และหลักการสร้างความสามัคคีในสังคม ยึดกฎกติกาและความยุติธรรมในสังคม (นวพร ปัญญากรสกุล, 2555) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปริยัติคุณาภรณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชน จังหวัดอุดรธานี สกลนคร หนองคาย และกาฬสินธุ์ พบว่า หลักสาราณียธรรมเป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้สำหรับสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในสังคมได้ โดยครอบคลุมทั้งทางกาย วาจา ใจ เป็นหลักปฏิบัติเพื่อปรารถนาดีและเอื้อเพื่อเกื้อกูลกันในสังคม เน้นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญมากกว่าประโยชน์ตน เป็นเครื่องสนับสนุนให้เกิดความสามัคคีในชุมชน (พระครูศรีปริยัติคุณาภรณ์, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูนิกรสุนทรกิจ

(สมพงษ์ นุ่มสกุล) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์เรื่องความสามัคคีในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เถรวาท พบว่า หลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีตามแนวทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้แก่ หลักสาราณียธรรม เป็นหลักสามัคคีธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นฐานแห่งการประพฤติปฏิบัติทั้งด้านส่วนตัวและสังคมส่วนรวม เป็นสื่อสัมพันธ์ให้เข้าถึงจิตใจของกันและกัน เป็นที่รักของกันและกัน ต่างฝ่ายต่างเคารพซึ่งกันและกัน ถือความสามัคคีเป็นใหญ่ เป็นนำหนึ่งใจเดียวกัน (พระครูนิกรสุนทรกิจ (สมพงษ์ นุ่มสกุล), 2553)

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) วิเคราะห์กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธ พบว่า หลักธรรมที่สนับสนุนกิจกรรมการสร้างความสามัคคีในหมู่บ้าน ได้แก่ หลักสาราณียธรรม 6 หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 และหลักปริหานิยธรรม 7 โดยสร้างความสามัคคีผ่านการจัดกิจกรรมและประเพณีต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันปีใหม่ กิจกรรมวันสงกรานต์ ประเพณีการทานเจดีย์ทราย ประเพณีการรดน้ำดำหัว ประเพณีการสืบทอดประเพณีการทานข้าวสลากหรือกินกล้วยสลาก เป็นต้น สังเคราะห์กระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเซตวัน พบว่า 1) ต้องมีผู้นำที่ดี คือ องค์กรจะไปสู่ความเจริญหรือความเสื่อม ล้วนขึ้นอยู่กับผู้นำ องค์กรใดได้ผู้นำที่ดีมีทั้งความรู้และคุณธรรม องค์กรนั้นก็จะมีแต่ความเจริญ ตรงกันข้ามองค์กรใดที่ได้ผู้นำที่ไม่ดีไม่ทั้งความรู้และคุณธรรม องค์กรนั้นก็ย่อมจะประสบกับความฉิบหายเป็นเบื้องหน้า เปรียบเหมือนการเดินตามคนตาดีกับคนตาบอด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบุญเรือง จิตธมโม (สุทธิชัย) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์ภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า นักปกครองที่ดี ต้องปกครองโดยธรรม คือ ยึดหลักธรรมาธิปไตยเป็นใหญ่ ถือธรรมเป็นหลักการ ถือธรรมเป็นธงชัย เป็นผู้มีความรู้ ความฉลาด มีความขยันหมั่นเพียร มีความสุจริต และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งจะทำให้ให้นักปกครองปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ จะสามารถวางแผนจัดองค์กร แต่งตั้งบุคลากร อำนวยการ และควบคุมได้ดี ต้องมีความฉลาด ขยัน สุจริต และมีมนุษยสัมพันธ์ ยิ่งนักปกครองมีคุณธรรมเข้ามาเพิ่มอีกมากเท่าใดก็ยิ่งทำหน้าที่ของผู้นำที่ดี เป็นผู้ปกครองที่ได้มีประสิทธิผลมากขึ้นเท่านั้น (พระบุญเรือง จิตธมโม (สุทธิชัย), 2549)

2) มีหลักการที่ดี คือ การมีหลักการที่ดี มีเป้าหมายที่ชัดเจนยอมเดินไปถึงที่หมายได้อย่างรวดเร็ว ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง มีแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน 3) มีแผนงานที่ดี คือ การประชุมและวางแผนงาน ทำให้ทราบถึงขอบเขตงานว่ามากน้อยเพียงใด และจะสามารถบริหารจัดการจัดการงานได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ 4) มีทีมงานที่ดี คือ มีกัลยาณมิตร กัลยาณมิตร คือ คนที่มีจิตใจดี ทำงานไม่หวังตำแหน่ง ไม่หวังชื่อเสียง ไม่ทำงานเอาหน้า ทำงานด้วยความเต็มใจ หวังเพียงอนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่น และ 5) มีการประเมินผลที่ดี คือ มีการตรวจสอบ มีการประเมิน โดยการทำงานเป็นทีม เพื่อหาข้อผิดพลาดและนำมาช่วยกันปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

สรุป

กระบวนการสร้างความสามัคคีในหมู่บ้านเซตวัน (หนองหมู) ไม่ได้ใช้รูปแบบการสร้าง ความสามัคคีแนวทางใดแนวทางหนึ่งโดยเฉพาะ แต่หมู่บ้านได้เลือกใช้การสร้างความสามัคคี แบบบูรณาการผสมผสานกัน ทั้งการสร้างสามัคคีเชิงพุทธ คือ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะอยู่ ด้วยกันอย่างเอื้ออาทร มีเมตตาต่อกัน หากมองในเชิงพุทธแล้ว การที่ชาวบ้านอยู่ด้วยกันได้ อย่างมีความสุข ไม่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น หรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแต่น้อย และทุกอย่างก็ สามารถแก้ไขได้ด้วยกระบวนการของชาวบ้านเอง เนื่องจากชาวบ้านได้ยึดหลักธรรมในการอยู่ ร่วมกัน โดยเฉพาะหลักธรรมที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา ที่สำคัญ คือ หลักสาราณียธรรม หลักสังคหัตถุ และหลักอปริหานิยธรรม เป็นต้น การสร้างความสามัคคีในประเพณีวัฒนธรรม จะเห็นว่าสิ่งที่ชาวบ้านได้เคยปฏิบัติสืบทอดกันมา ชาวบ้านไม่ได้ทิ้ง ไม่ได้ละเลย ยังคงมีการ ปฏิบัติสืบทอดต่อ ๆ กันมาเช่นเดิม จึงทำให้หมู่บ้าน/ชุมชนเกิดความสามัคคี เข้มแข็ง ก่อเกิด กิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรมในการสร้างความสามัคคี เช่น กิจกรรมในประเพณีปอยหลวง ประเพณีทอดกฐิน ประเพณีทอดผ้าป่า ฯลฯ และกิจกรรมกลุ่มทางสังคม ได้แก่ กลุ่มหัววัด กลุ่ม เหมืองฝาย กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชนหรือกลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มผู้สูงอายุ รวมถึงกลุ่มอาชีพ และ การประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของชาวบ้านในชุมชน เป็นต้น การสร้างความสามัคคีตาม แนวทางการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการสร้างความสามัคคีที่เน้นให้ชาวบ้านในชุมชน ยึดหลักความพอประมาณในการใช้ชีวิต ยึดหลักความมีเหตุผลในการอยู่ร่วมกัน คือการพูดจา ตกลงกัน อยู่ด้วยกันโดยใช้เหตุและผล และการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นในชุมชน รูปแบบการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิต และวิถีปฏิบัติที่มีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย โดยเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มี การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ ตลอดเวลาและทุกบริบท โดยมุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติต่าง ๆ เพื่อความมั่นคงและ ความยั่งยืนในการพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการปฏิบัติตนในทุก ระดับ โดยเฉพาะเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน โดยความ พอเพียงจะต้องประกอบด้วยสามคุณลักษณะร่วมกัน คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และเงื่อนไขในการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้อง ประกอบด้วยเงื่อนไข ความรู้ควบคู่กับคุณธรรม เป็นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาทางด้านวิกฤติเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก การแก้ไขปัญหาสังคมจึงเป็นเรื่องคนในชาติ ต้องมีส่วนร่วมกันทั้งทางภาครัฐ และทางศาสนา เป็นแนวทางหนึ่งที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ให้ผู้คนในสังคมเกิดความรู้รักสามัคคีกันได้ ดังนั้น การที่จะช่วยสร้างสรรค์สังคมไทย ให้เป็นสังคมที่มีความสามัคคีปรองดอง ปรับเปลี่ยนแนวความคิดของคนให้เกิดสติปัญญาพร้อมที่จะมีส่วนร่วมแก้ไขวิกฤติสังคมในชาติให้กลับคืนสู่ปกติสุขโดยเร็ว โดยรัฐบาลควรดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ในแง่ของการศึกษา ควรจัดให้มีการจัดกิจกรรมในด้านความสามัคคีในโรงเรียน โดยเริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาลเป็นต้นไป ทั้งนี้โดยรวมเป้าหมายที่ชัดเจนให้เรียนรู้เกี่ยวกับความสามัคคีให้มากขึ้น อีกทั้งการบูรณาการให้รู้ถึงวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น และให้มีประสบการณ์ในเรื่องความสมานฉันท์และเอื้ออาทร

1.2 ควรปลูกฝังให้เยาวชนทุกเพศวัยเกิดความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน โดยจัดกิจกรรมร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน

1.3 ควรเน้นให้ประชาชนชาวไทยได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยส่งเสริมกิจกรรมต่างๆร่วมกันระหว่างคนไทยผู้นับถือพระพุทธศาสนาและผู้นับถือศาสนาอื่น มีศาสนาอิสลาม เป็นต้น เช่น กิจกรรมเชิงวัฒนธรรม กิจกรรมเชิงท่องเที่ยว อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

1.4 ควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณและวิทยาการความรู้ต่างๆ อันเป็นสาระที่สามารถนำความสมานฉันท์และเอื้ออาทรไปใช้ในชีวิตได้จริง และเป็นประโยชน์ต่อตัวเอง ต่อสังคม และต่อโลก

1.5 ความประสานกับผู้นำท้องถิ่นในการให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมให้ประชาชนชาวไทยมีความสมานฉันท์และเอื้ออาทร ซึ่งแนวทางนี้จะต้องยึดถือว่าการพัฒนาความเป็นอยู่ในชนบทเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลจะต้องสร้างอุดมคติ อุดมการณ์และค่านิยมขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับปรุงวัฒนธรรมด้านปทัสถานและควรควบคุมบังคับใช้ให้เป็นไปอย่างได้ผลและจริงจัง โดยกระทำร่วมกันในทุกฝ่าย เริ่มจากรัฐบาลและสถาบันต่างๆนั่นเอง นอกจากนี้จะต้องเสริมสร้างเอกลักษณ์และจริยธรรมที่อยู่บนพื้นฐานของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่นๆ ซึ่งเน้นด้านจิตใฝ่มากกว่าด้านวัตถุ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 ควรตระหนักว่า ทุกสังคม ชุมชน มีประเพณี วัฒนธรรมตั้งแต่ดั้งเดิมมา การจะจัดการสร้างความสามัคคีให้กับสังคมชุมชนใด ควรพยายามนำคุณค่า ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนที่สืบทอดถ่ายทอด ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่ดั้งเดิม และนำมาปรับใช้กับ สังคม ชุมชน และเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เพื่อความอยู่รอด เพื่อการพึ่งตนเองได้ใน สถานการณ์ปัจจุบันของสังคมให้มากที่สุด และเพื่อไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกขัดแย้งในสังคม/ชุมชน นั้น ๆ

2.2 การสร้างความสามัคคีควรนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ ยกตัวอย่าง หลัก สาราณียธรรม หลักสังคหวัตถุ หลักกอธิพานิยธรรม มาปรับใช้กับ สถานการณ์ปัจจุบัน ในสังคมชุมชน เพื่อความอยู่รอดของสังคมและชุมชน และหลักพรหม วิหาร สำหรับการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม/ชุมชน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย

ในการวิจัยเรื่องกระบวนการสร้างความสามัคคีเชิงพุทธในหมู่บ้านเขตะวัน (หนองหมู) ยังมีเรื่องที่ควรศึกษาวิเคราะห์และวิจัยอยู่อีกมากมาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะหัวข้อของการทำวิจัย ดังนี้

3.1 ควรทำการศึกษาพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาการแตกความสามัคคี ในสังคม

3.2 ควรทำการศึกษาเรื่อง “อดีต 4 ประการ” ส่งผลร้ายต่อองค์กรและสังคม อย่างไร

3.3 การศึกษาเชิงวิเคราะห์ “ขันติธรรม” ในพระพุทธศาสนา กับ การสร้างความสามัคคีในแวดวงการเมืองและการบริหารราชการ

3.4 รูปแบบวิถีพุทธกับความสมานฉันท์เพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทย

3.5 ควรศึกษากระบวนการจัดการความขัดแย้งของสังคมไทยในสมัยปัจจุบัน

3.6 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความสามัคคีของสังคมไทยในสมัย ปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

ดาวรรุวรรณ ถวิลการ. (2558). "ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ" แบบภาวะผู้นำแห่งศตวรรษที่ 21.

วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11(2), 23-35.

เทศบาลตำบลอุโมงค์ จังหวัดลำพูน. (2561). ข้อมูลชุมชนเทศบาลตำบลอุโมงค์. ลำพูน:

สำนักงานเทศบาลตำบลอุโมงค์ จังหวัดลำพูน.

- ธรรมนูญ เฟื่องทอง. (2549). วิวัฒนาการและโครงสร้างเกี่ยวกับสังคม. เรียกใช้เมื่อ 24 กรกฎาคม 2561 จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=9511&Key=news_research
- นวพร ปัญญากรสกุล. (2555). การสร้างความสามัคคีในหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดเชียงใหม่. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูนิกรสุนทรกิจ (สมพงษ์ นุ่มสกุล). (2553). ศึกษาวิเคราะห์เรื่องความสามัคคีในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย .
- พระครูศรีปริยัติคุณาภรณ์. (2560). การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของประชาชน จังหวัดอุดรธานี สกลนคร หนองคาย และกาฬสินธุ์. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 8(1), 66-78.
- พระบุญเรือง จิตธมโม (สุทธิชัย). (2549). การศึกษาเชิงวิเคราะห์ภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะกรณีวิธีแก้ปัญหของพระพุทธเจ้า. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย .
- วิศุทธิ์ ขวัญพุกข์. (2539). การศึกษาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารงานบุคคลในองค์กรธุรกิจ” ,. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- 2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ .